

USAID
ОД АМЕРИКАНСКИОТ НАРОД

BUXHETI I QYTETARËVE TË KOMUNËS SË KËRÇOVËS PËR VITIN 2025

Ky dokument është përgatitur në kuadër të Projektit të USAID për forcimin e kapaciteteve për shfrytëzimin e burimeve, me mbështetje të popullit amerikan përmes Agjencisë Amerikane për Zhvillim Ndërkombëtar (USAID).

Buxheti i qytetarëve të Komunës së Kërçovës

Ky dokument është përgatitur në kuadër të Projektit të USAID për forcimin e kapaciteteve për shfrytëzimin e burimeve, me mbështetje të popullit amerikan përmes Agjencisë për Zhvillim Ndërkombëtar të Shteteve të Bashkuara (USAID).

PËRMBAJTJA

Pse buxhet qytetar? _____	3
Nocione themelore _____	Error! Bookmark not defined.
Cilat janë kompetencat e komunës? _____	5
Çfarë është buxheti i komunës dhe nga çfarë përbëhet? _____	6
Pse është e rëndësishme transparenca buxhetore? _____	6
Pse pjesëmarrja në përgatitjen e buxhetit të komunës është e rëndësishme? _____	6
Cili është roli i klasifikimeve buxhetore - si e lexojmë buxhetin? _____	6
Cilat janë aktivitetet buxhetore që realizon komuna jonë? _____	8
Si i mbledh komuna të ardhurat komunale? _____	9
Cilat janë burimet kryesore të të ardhurave komunale? _____	10
Sa të ardhura tatimore planifikon të mbledhë komuna? _____	11
Tatimi mbi pronën - të ardhura të rëndësishme komunale _____	13
Të ardhurat jatimore _____	Error! Bookmark not defined.
Cili është roli i transfereve nga autoriteti qendror - dotacionet? _____	16
Ku dhe si shpenzohen paratë komunale? _____	19
Sa planifikon të shpenzojë komuna për secilën kompetencë/program - shërbim për qytetarët ? _____	21
Të ardhurat dhe shpenzimet e komunës _____ për kokë banori _____	30
Projekte kyçe zhvillimore të interesit për komunën? _____	30
Si realizohet buxheti i komunës? _____	30
Dokumentet kryesore buxhetore - si mund të ndjekin qytetarët realizimin e buxhetit të komunës? _____	33
Cilat janë parimet dhe rregullat kryesore të buxhetit që janë baza e buxhetit të komunës	34

PSE BUXHET QYTETAR?

- ✓ Informimi i qytetarëve se si mblidhen të ardhurat komunale dhe si shpenzohen mjetet komunale.
- ✓ Edukim i qytetarëve për termat, parimet dhe rregullat kyçe që lidhen me buxhetin e komunës dhe financat lokale.
- ✓ Rritja e ndërgjegjësimit të qytetarëve për rolin e tyre në procesin buxhetor në nivel lokal.
- ✓ Nxitja e aktiviteteve dhe pjesëmarrjes më të madhe të qytetarëve në proceset e planifikimit dhe realizimit të buxhetit të komunës.
- ✓ Njoftimi i qytetarëve për BUXHETIN E MIRATUAR PËR VITIN 2025 dhe karakteristikat e tij kryesore - struktura - cilat janë dhe sa janë të ardhurat komunale dhe ku planifikon komuna t'i shpenzojë resurset publike.

NOCIONET THEMELORE

BUXHETI është akt i komunës me të cilin planifikohen të ardhurat vjetore dhe të ardhura të tjera dhe miratohen shpenzimet vjetore dhe shpenzimet e tjera të komunës.

TË ARDHURAT E KOMUNËS në buxhet janë tatimet dhe pagesat e tjera detyruese, të cilat janë të përcaktuara me ligj, të ardhurat që rrjedhin nga pronësia e mjeteve (interesi, dividenda, qira dhe të ngjashme), kompensime për të mira ose shërbime të dhëna, dhuratat, donacionet, sponsorizimet, subvencionet dhe transferet.

SHPENZIMET E KOMUNËS përbëhen nga të gjitha shpenzimet që paguhen nga arka komunale, të ndara sipas kompetencave të ndryshme.

PËRDORUESIT E BUXHETIT KOMUNAL janë organet e komunës dhe shërbimet publike të themeluara nga komuna (shkollat, ndërmarrjet publike etj.).

BUXHETI I KOMUNAVE është një plan vjetor i të ardhurave, të ardhurave të tjera dhe mjeteve të miratuara dhe përfshin buxhetin themelor, buxhetin e dotacioneve, buxhetin e donacioneve, buxhetin e huave dhe buxhetin e aktiviteteve vetëfinancuese.

BUXHETI THEMELOR i komunës është një plan vjetor i të ardhurave, të ardhurave të tjera dhe mjeteve të miratuara për financimin e kompetencave themelore të komunës.

BURIMET VETANAKE TË TË ARDHURAVE të komunës janë tatimet lokale, taksat lokale dhe kompensimet lokale, të ardhurat nga pronësia e komunës, vetëkontributi, gjobat, donacionet dhe të ardhura të tjera të përcaktuara me ligj.

DOTACIONI është transferim nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe buxhetet e fondeve në buxhetin e komunës.

DOTACIONI BLOK është një dotacion për financimin e kompetencave në një fushë të caktuar të përcaktuar me ligj - arsim, kulturë, mbrojtje sociale.

DOTACIONI I DESTINUAR është një dotacion i destinuar për financimin e një aktiviteti konkret (si p.sh. shërbimi i zjarrfikësve).

DEFICITI BUXHETOR është një diferencë negative (Suficiti buxhetor është një diferencë pozitive) midis të ardhurave të planifikuara, përkatësisht të ardhurave të arkëtuara nga komuna dhe mjeteve të miratuara, përkatësisht shpenzimeve që bën komuna, dhe ai financohet me mjete të siguruara nga burime të tjera.

SALDO BUXHETORE është diferenca midis të gjitha të ardhurave dhe shpenzimeve të buxhetit.

BORXHI I KOMUNAVE është sigurimi i mjeteve financiare nga burime vendore dhe të huaja të kapitalit në kuadër dhe sipas kushteve të përcaktuara me ligj.

TRANSPARENCA FISKALE përfaqëson hapjen ndaj publikut për aktivitetet fiskale të kaluara, të tashme dhe të ardhshme të komunës, si dhe për aktivitetet dhe projektet e realizuara dhe të planifikuara që përcaktojnë politikën dhe rezultatet fiskale.

PARTICIPIMI në kuadër të menaxhimit përfshin përfshirjen e palëve të interesuara (qytetarët, bizneset, kategoria vulnerabël etj.) në procesin e marrjes së vendimeve (nivele të ndryshme të vendimmarrjes) për mënyrën si janë alokuar, shpërndarë dhe përdorur burimet ekonomike dhe sociale.

TRANSPARENCA nënkupton përgjegjësinë për të shpjeguar vendimet dhe masat para publikut, qytetarëve, shoqërisë në kuadër të pritshmërive që ka ajo. Kjo nënkupton informacion të detajuar për realizimin e detyrimeve të marra dhe nëse janë arritur rezultatet.

BUXHETI I QYTETARËVE është një paraqitje e thjeshtë e buxhetit, e kuptueshme për qytetarët dhe ka për qëllim t'i informojë qytetarët për aktivitetet në të cilat shpenzohen mjetet komunale.

PLANI FINANCIAR është një plan i të ardhurave dhe shpenzimeve të përdoruesve të buxhetit për një vit të caktuar buxhetor.

OBLIGIM i komunës është një detyrim i vlerësuar, një detyrim i marrë, një detyrim i krijuar për pagesë dhe një detyrim i papaguar.

PROGRAMI është një fushë më e ngushtë brenda politikës që ndjek objektivat e përbashkëta afatmesme. Një program mund të ketë një ose më shumë nënprograme. Nënprogrami është një pjesë më e detajuar e programit me objektiva afatshkurtra deri afatmesme dhe përbëhet nga projekte dhe/ose aktivitete.

LIKUIDITETI është aftësia për të paguar në kohë detyrimet në periudhën e caktuar.

RIDESTINIM I BUXHETIT është një vendim për ndryshimin e shpërndarjes së mjeteve në buxhetin e komunës në kuadër të buxheteve të miratuara.

CILAT JANË KOMPETENCAT E KOMUNËS?

- Planifikimi (urban dhe rural) urbanistik
- Mbrojtja e mjedisit jetësor dhe natyrës
- Zhvillimi ekonomik lokal
- Veprimtari komunale
- Kulturë
- Sport dhe rekreim
- Mbrojtje sociale dhe mbrojtje të fëmijëve
- Arsim
- Mbrojtje shëndetësore
- Mbrojtje dhe shpëtim
- Mbrojtje kundër zjarreve
- Mbikqyrje mbi kryerjen e punëve nga kompetenca e vet
- Kompetenca tjera të përcaktuara me ligj.

ÇFARË ËSHTË BUXHETI KOMUNAL DHE NGA ÇKA PËRBËHET?

Buxheti i njësisë së vetëqeverisjes lokale përfaqëson një plan vjetor të të ardhurave, hyrjeve të tjera dhe fondeve të miratuara dhe përfshin buxhetin themelor, buxhetin e subvencioneve, buxhetin e donacioneve, buxhetin e kredive dhe buxhetin e aktiviteteve vetëfinancuese. Buxheti i vetëqeverisjes lokale demonstroi vlerat dhe prioritetet e kësaj të fundit. Buxhetimi dhe teknikat e planifikimit financiar janë elemente kyçe në ruajtjen e integritetit fiskal të vetëqeverisjes lokale.

PSE ËSHTË E RËNDËSISHME TRANSPARENCA KOMUNALE?

Transparenca në buxhetimin e komunës ka një rëndësi të madhe për stabilitetin fiskal, rritjen ekonomike dhe demokracinë (për taksapaguesit, qytetarët dhe shoqërinë në përgjithësi). Transparenca dhe ndarja e informacionit janë kyçe për pjesëmarrjen e grupeve të ndryshme sociale në procesin e vendimmarrjes/buxhetimin. Nëse publiku i gjerë ka besim në shpenzimin e financave publike, ata do të jenë më të motivuar të paguajnë taksat dhe tarifën, që do të reflektohet pozitivisht edhe në buxhetin e vetëqeverisjes lokale. Për më tepër, transparenca e rritur çon në uljen e korrupsionit dhe shpërndarjen më të mirë të burimeve. Transparenca në nivel lokal ndjek rrjedhat financiare nga burimi deri në vendin e përdorimit të tyre, duke dhënë përgjigje për pyetje të mëvonshme lidhur me realizimin, implementimin dhe prokurimin.

PSE PARTICIPIM NË PËRGATITJEN E BUXHETIT KOMUNAL?

Qytetarët kanë të drejta dhe përgjegjësi të përcaktuara, duke përfshirë të drejtën për t'u përfshirë në vendimet që ndikojnë në mirëqenien publike. Prandaj, pjesëmarrja qytetare në mekanizmat e krijimit dhe realizimit të buxhetit duhet të jetë transparente dhe e hapur. Qytetarët duhet të jenë të përfshirë drejtpërdrejt në vendimet se si të shpërndahet dhe shpenzohet buxheti i komunave. Pjesëmarrja e qytetarëve në proceset e buxhetimit u jep mundësinë atyre të identifikojnë nevojat dhe problemet e vërteta në komunitet dhe të jenë kreativë. Po ashtu, pjesëmarrja e drejtpërdrejtë u mundëson qytetarëve të marrin pjesë në mbikëqyrjen e shpenzimeve buxhetore së bashku me palët e tjera të interesuara.

Klasifikimet buxhetore përdoren për të identifikuar qëllimet specifike të mjeteve buxhetore, për kontrollin e përdorimit të drejtpërdrejtë të fondeve të miratuara dhe për përgatitjen e analizave, raporteve dhe të llogarisë vjetore.

1. **Klasifikimi organizativ** klasifikon përdoruesit e buxhetit në një strukturë hierarkike organizative të subjekteve të lidhura dhe të koordinuara ndërmjet tyre, për të përcaktuar kompetencat e subjekteve për planifikimin dhe menaxhimin e fondeve publike dhe punonjësve, me qëllim arritjen e qëllimeve të përcaktuara.

2. **Klasifikimi funksional** klasifikon shpenzimet dhe daljet e tjera të buxhetit sipas qëllimeve të tij funksionale të përgjithshme dhe specifike për të cilat janë caktuar, në përputhje me klasifikimin ndërkombëtar të pranuar të përcaktuar nga Kombet e Bashkuara.

701 Shërbime publike të përgjithshme	706 Vendbanime dhe zhvillim i komunitetit
703 Rendi publik dhe qetësia	708 Rekreimi, sporti dhe kultura
704 Çështje ekonomike	709 Arsimi
705 Mbrojtja e mjedisit jetësor	710 Mbrojtja sociale

3. **Klasifikimi programor** përfshin ndarjen e buxhetit në politika, programe, nënprograme dhe projekte ose aktivitete të definuara në dokumentet planifikuese, duke i grupuar në të njëjtën kohë të gjitha shërbimet dhe aktivitetet publike me qëllim dhe rezultat të përbashkët përmes strukturës organizative.

A – Këshilli i komunës	M – Programe për zhvillim
D – Kryetar	N – Arsimi
E – Administrata komunale	R – Mbrojtja e mjedisit jetësor dhe natyrës
F – Planifikimi urban	T – Avancimi i mbrojtjes shëndetësore
G – Zhvillimi ekonomik lokal	V – Mbrojtja sociale dhe mbrojtja e fëmijëve
J – Vepriktari komunale	Nj – Mbrojtja kundër zjarreve
K – Kultura	L – Mbrojtja dhe shpëtimi
L – Sporti dhe rekreimi	Xh – Buxhetimi gjinor

4. Klasifikimi sipas burimeve të financimit klasifikon të ardhurat dhe hyrjet e tjera në grupe në lidhje me llojet dhe qëllimet specifike të shpenzimeve dhe daljeve të tjera, që përfshijnë: buxheti themelor i komunave, donacionet, kreditë, aktivitetet vetëfinancuese dhe dotacionet.
5. **Klasifikimi ekonomik** klasifikon të ardhurat dhe hyrjet e tjera sipas natyrës së tyre, si dhe shpenzimet dhe daljet e tjera sipas qëllimit të tyre ekonomik, në klasa, grupe, nëngrupe, seksione dhe llogari të përcaktuara.

Të ardhurat

- Të ardhura tatimore
- Të ardhura jotatimore
- Të ardhura kapitale
- Transfere dhe donacione
- Huamarrje vendase
- Huamarrje e jashtme

Shpenzimet

- Paga dhe kompensime
- Rezerva dhe shpenzime jo të definuara
- Mallra dhe shërbime
- Kamata
- Subvencione dhe transfere
- Përfitime sociale
- Shpenzime kapitale
- Pagesa e normës së interesit

CILAT JANË AKTIVITETET BUXHETORE QË I REALIZON KOMUNA JONË?

Aktivite buxhetore - përgjegjësia

Këshilli i Komunës miraton kalendarin buxhetor.

Ministri i Financave i dërgon Qeverisë së Republikës së Maqedonisë Strategjinë Fiskale të RM-së për tre vitet e ardhshme.

Këshilli i Komunës shqyrton dokumentet zhvillimore, përfshirë edhe strategjinë fiskale, dhe fillon procesin për përgatitjen e Planit të programeve për zhvillim për periudhën fiskale të ardhshme.

Për më tepër, analizohen efikasiteti/rezultatet/realizimi i projekteve/programeve nga periudha e kaluar dhe nevoja për përmirësimin, shtimin, vazhdimin/njëzimin etj. të tyre. Në rast nevojë realizohen gjithashtu sesione/forumë konsultative me qytetarët.

Ministri i Financave dërgon një cirkular buxhetor me udhëzime për përgatitjen e Propozim-Buxhetit për vitin e ardhshëm.

Kryetari i Komunës përgatit një cirkular buxhetor komunal me shpjegime për mjetet e nevojshme për përdoruesit e buxhetit të komunës.

Organizimi i forumeve buxhetore me qytetarët dhe palët e tjera të interesuara. Numri i sesioneve të forumit zakonisht përcaktohet sipas specifikave dhe prioritetëve të komunës (4-5) dhe është në përputhje me hapat e tjerë të buxhetit.

Përdoruesit e buxhetit të komunës dërgojnë llogaritjet e propozuara për vitin e ardhshëm me shpjegime për shumën e mjeteve sipas pozicioneve.

Analizë e kapacitetit fiskal të komunës -

Më pas, komunikimi me çdo sektor kyç në komunë (për të përcaktuar nevojat fiskale të tyre (shpenzimet buxhetore) në kontekstin e aktiviteteve të planifikuara. Pajtimi i informacionit analitik me objektivat/prioritetet/aktivitetet e secilit sektor të komunës.

Departamenti i Buxhetit kryen negociata dhe analiza të llogaritjeve të propozuara dhe përcakton prioritetet dhe dispozitat për Propozim-Buxhetin e ri.

Shqyrtimi i kërkesave dhe propozimeve të reja për të cilat vendos dhe jep udhëzime Kryetari i Komunës.

Finalizimi, shqyrtimi dhe miratimi i Planit të programeve për zhvillim për vitin e ardhshëm fiskal - jo më vonë se 15 nëntori.

Kryetari i Komunës shqyrton dhe miraton Propozim-Buxhetin të përgatitur nga departamenti financiar i komunës.

Shpërndarja e propozimit të buxhetit me publikun, organizimi i një sesioni informativ.

Nëse ka sugjerime/vërejtje të arsyetuara nga publiku, ato implementohen para dorëzimit të Propozim-Buxhetit në Këshillin e Komunës.

Këshillit i dorëzohet Propozim-Buxheti përfundimtar nga Kryetari i Komunës me shpjegim të duhur.

Zhvillohet një diskutim në organet e Këshillit të Komunës.

Mbledhja e Këshillit të Komunës për miratimin e Buxhetit për vitin e ardhshëm buxhetor.

Fillon viti i ri buxhetor.

Publikimi i Buxhetit të miratuar në faqen zyrtare të komunës dhe shpërndarja me publikun - përgatitja e Buxhetit të Qytetarëve.

Realizimi i Buxhetit të miratuar:

- Përgatitja dhe publikimi i raporteve tremujore.
- Përgatitja dhe publikimi i raporteve gjashtëmujorë.
- Llogaria përfundimtare.

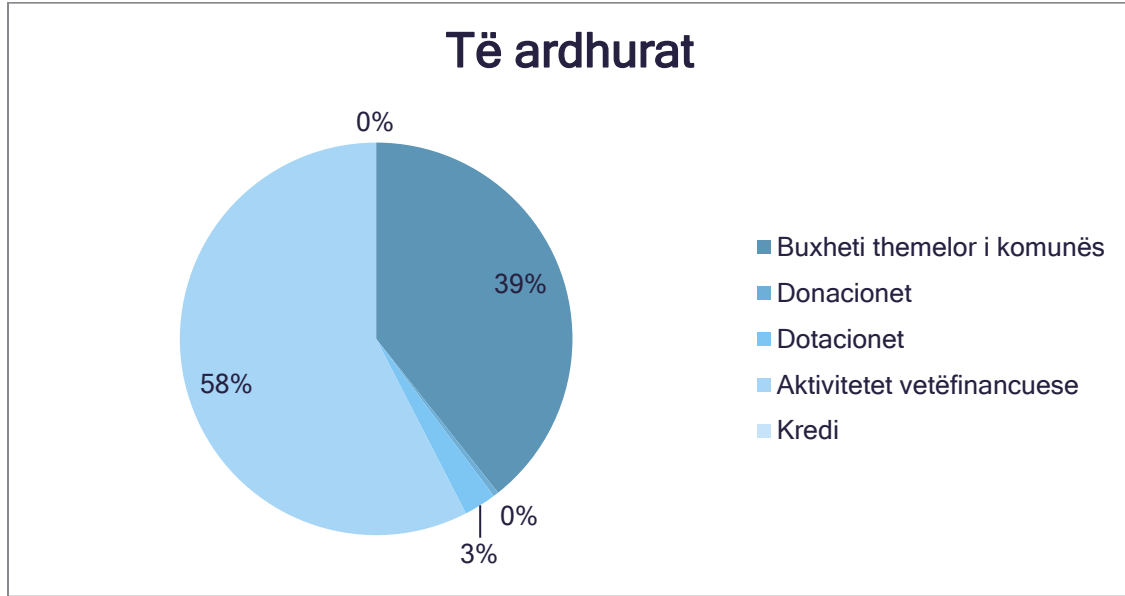
SI I ARKËTON KOMUNA TË ARDHURAT KOMUNALE?

Sigurimi dhe mbledhja efikase e të ardhurave komunale është baza për ofrimin e mallrave dhe shërbimeve publike të nevojshme për qytetarët e komunës. Nga kjo, në vijim paraqiten (lartësia e tyre, përqindja e pjesëmarrjes) buxheti themelor i komunës dhe "rrjedhat" kryesore të hyrave në buxhetin e komunës – të ardhurat e veta, subvencionet nga qeveria qendrore, donacionet, huamarrja, etj.

Tabela 1. Të ardhura të komunës (në denarë dhe struktura në %)

Llogaria e të ardhurave	Shuma (denarë)	Struktura (%)
Buxheti themelor i komunave	475,330,000	39.47
Donacione	5.354.000	0.44
Kredi	00	00
Aktivitete vetëfinancuese	32.213.000	2.67
Dotacione	695.521.000	57.75
Të ardhura të përgjithshme	1.208.418.000	100

Grafikoni 1. Struktura e të ardhurave të komunës sipas llojeve të llogarive (në %)

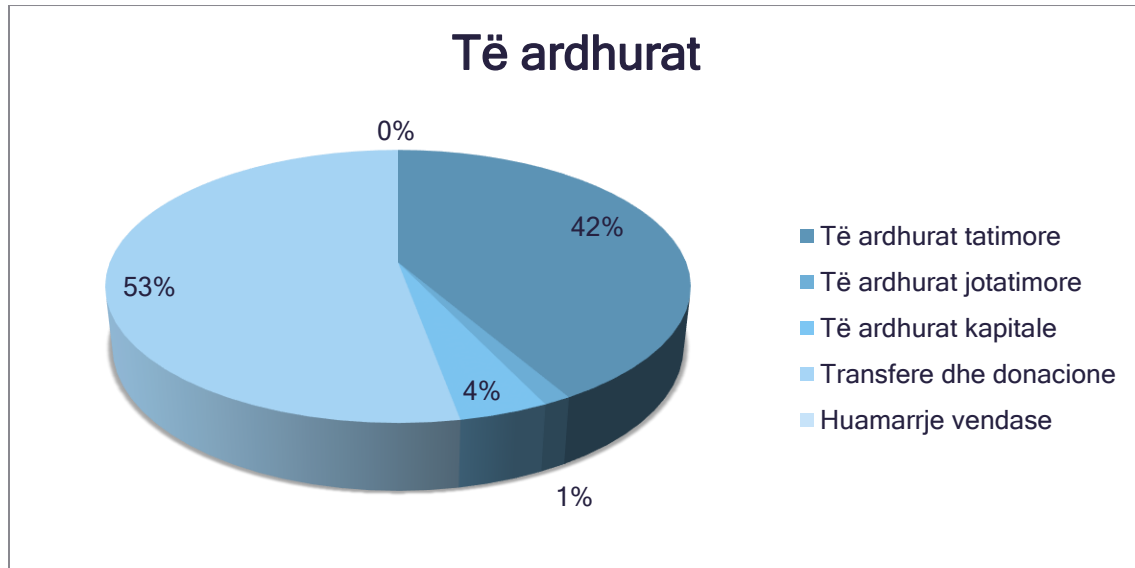
CILAT JANË BURIMET KRYESORE TË TË ARDHURAVE KOMUNALE?

Në vazhdim janë paraqitur burimet kryesore të të ardhurave që komunat planifikojnë t'i sigurojnë në vitin 2025. Shuma më e lartë e të ardhurave do të sigurohet nga transferet në vlerë prej 251,286,000 denarë, ndërsa gjithashtu një shumë e përshtatshme e të ardhurave do të sigurohet edhe nga të ardhurat tatimore, në vlerë prej 197,844,000 denarë.

Tabela 2. Të ardhura kyçe të komunës në pajtim me klasifikimin ekonomik (shuma në denarë dhe struktura në %)

Lloje të të ardhurave	Shuma (denarë)	Struktura (%)
Të ardhura tatimore	197.844.000	41,37
Të ardhura jo tatimore	6.200.000	1,3
Të ardhura kapitale	20.000.000	4,21
Transfere dhe donacione	251.286.000	52,87
Huamarrje vendase	00	33
Gjithsej	475.330.000	100

Grafikoni 2. Struktura e të ardhurave të komunës sipas klasifikimit ekonomik (në %)

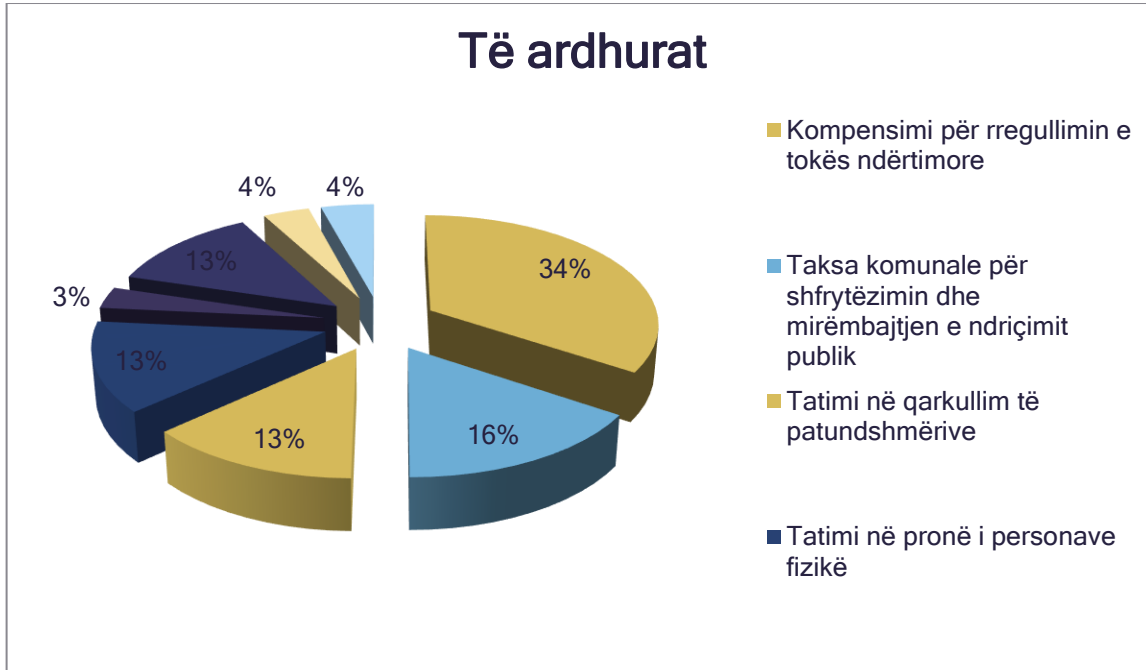
SA TË ARDHURA TATIMORE PLANIFIKON TË ARKËTOJË KOMUNA?

Të ardhurat tatimore janë pjesa kryesore dhe më e rëndësishme e të ardhurave të brendshme të komunës, prandaj në vazhdim ju paraqesim cilat dhe sa të ardhura tatimore planifikon të mbledhë komuna në vitin e ardhshëm me shumën më të lartë. Po ashtu është paraqitur struktura që tregon cilat të ardhura tatimore pritet të kenë pjesën më të madhe në të ardhurat e komunës.

Tabela 3. Të ardhura kyçe tatimore të komunës (shuma në denarë dhe struktura në %)

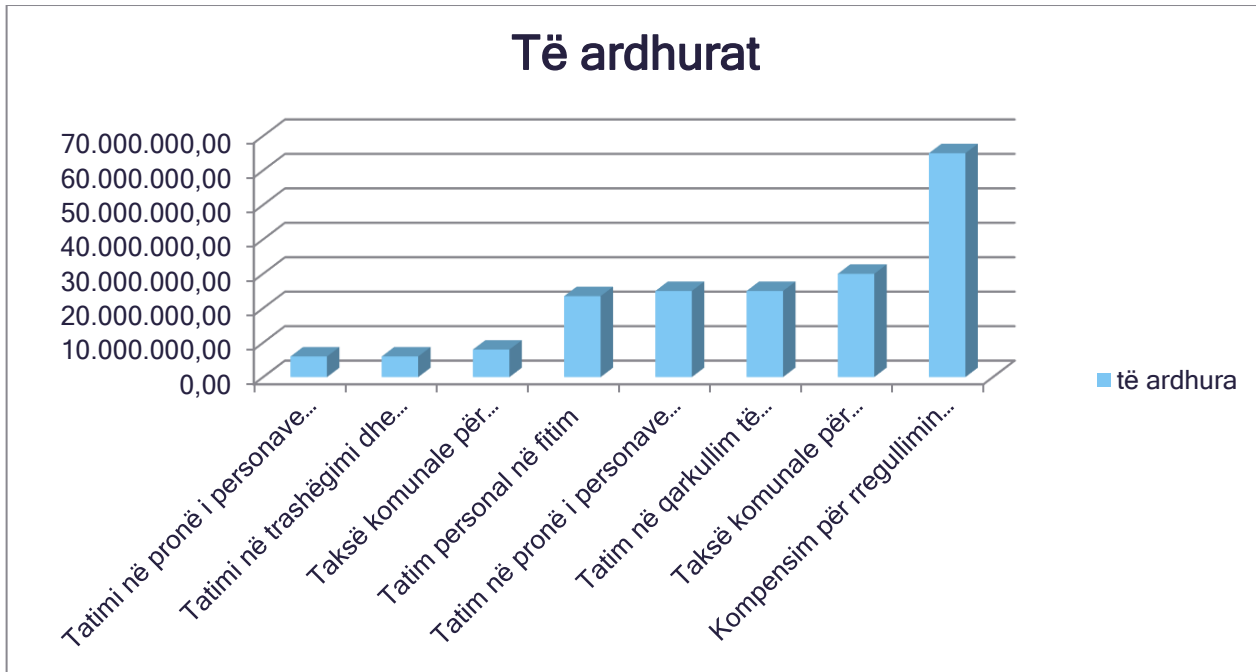
Lloje të të ardhurave tatimore	Shuma (denarë)	Struktura (në %)
Kompensimi për rregullimin e tokës ndërtimore	65.000.000	34.48
Taksë komunale për shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e ndriçimit publik	30.000.000	15.91
Tatim në qarkullim të patundshmërive	25.000.000	13.62
Tatim në prone të personave fizikë	25.000.000	13.62
Tatim në prone të personave juridikë	5.000.000	3,1
Tatim personal në fitim	23.510.000	1.2
Tatim në trashëgimi dhe dhurata	7.000.000	3.6
Taksë komunale për shfrytëzimin e rrugëve	8.000.000	4.22
Gjithsej	188.510.000	100

Grafikoni 3. Struktura e të ardhurave të komunës sipas kategorisë (në %)

Shumën më të madhe të të ardhurave tatimore me realizim më të lartë, komuna planifikon ta sigurojë nga tarifa për rregullimin e tokës ndërtimore, në vlerë prej 65.000.000 denarë, ndërsa pjesa më e vogël e të ardhurave tatimore është e zënë nga tatimi mbi pronën e personave juridikë, gjithsej 6.000.000 denarë.

Grafikoni 4. Të ardhura tatimore të Komunës së Kërçovës (në denarë)

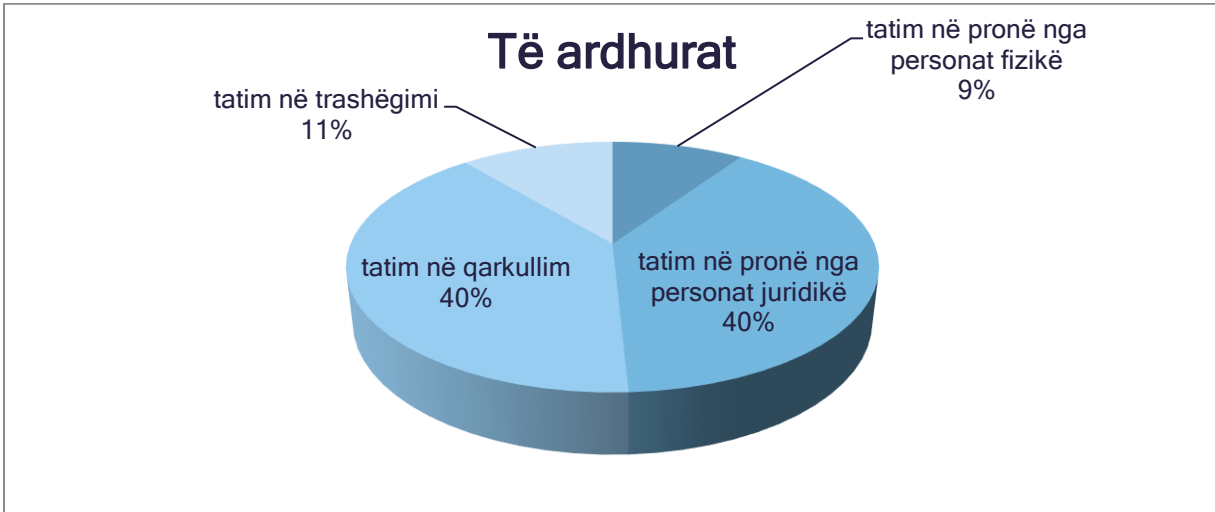

TATIMET NË PRONË - TË ARDHURA TË RËNDËSISHME VETANAKE KOMUNALE

Tatimet mbi pronën janë një nga burimet më të rëndësishme të të ardhurave të brendshme të komunës. Struktura e planifikuar për vitin 2025 e llojeve të ndryshme të Tatimeve mbi pronën është paraqitur në vazhdim.

Pjesa më e madhe e të ardhurave zë tatimi mbi qarkullimin e patundshmërive, me një pjesëmarrje prej 44% në vlerën totale të tatimeve mbi pronën.

Grafikoni 5. Struktura e tatimeve mbi pronën në të ardhurat totale sipas tatimit mbi pronën të Komunës së Kërçovës sipas llojeve (në %)

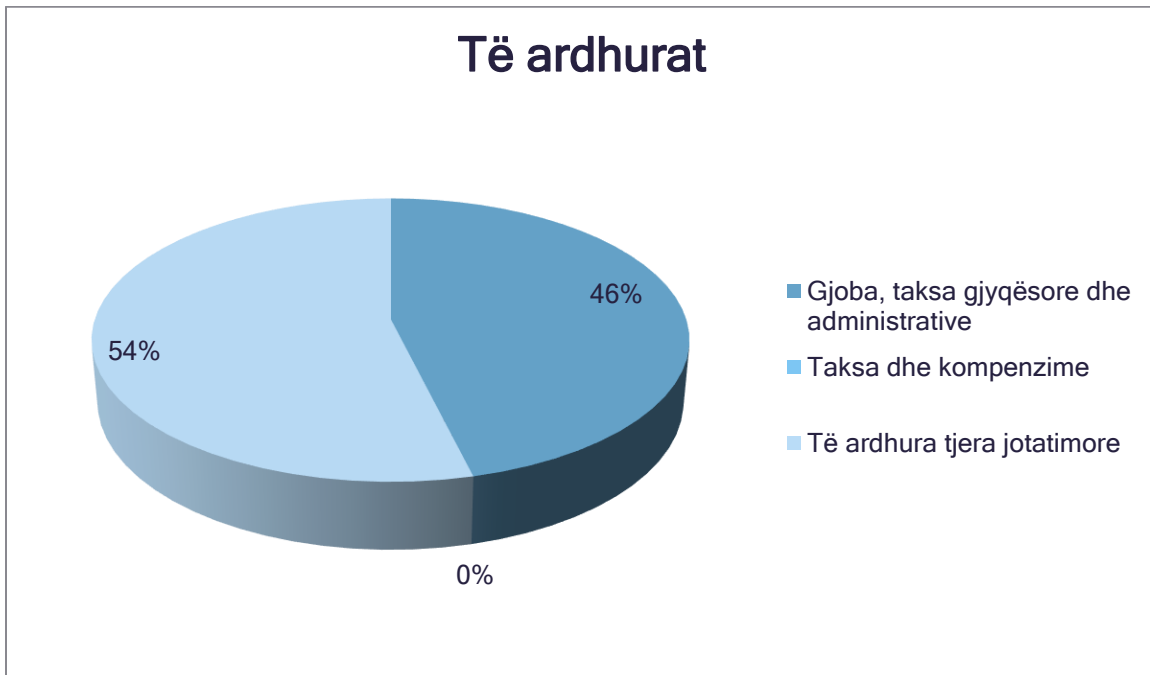
TË ARDHURA JO TATIMORE

Të ardhurat jo tatimore që komuna planifikon të mbledhë në vitin 2025 janë paraqitur në vazhdim. Shuma më e madhe e të ardhurave jo tatimore pritet të sigurohet nga të ardhura të tjera jo tatimore, ndërsa proporcioni më i ulët pritet të jetë nga të ardhurat nga taksat dhe kompensimet me 1%.

Tabela 4. Llojet e të ardhurave jo tatimore (shuma në denarë dhe struktura në %)

Lloji i të ardhurave jo tatimore	Shuma	Struktura
Gjoha, taksa gjyqësore dhe administrative	3.000.000	35,9
Taksa dhe kompensime	00	00
Të ardhura tjera jo tatimore	3.500.000	62,9
Gjithsej	5.503.000	100

Grafikoni 6. Llojet e të ardhurave jo tatimore (struktura në %)

SHPENZIME KAPITALE

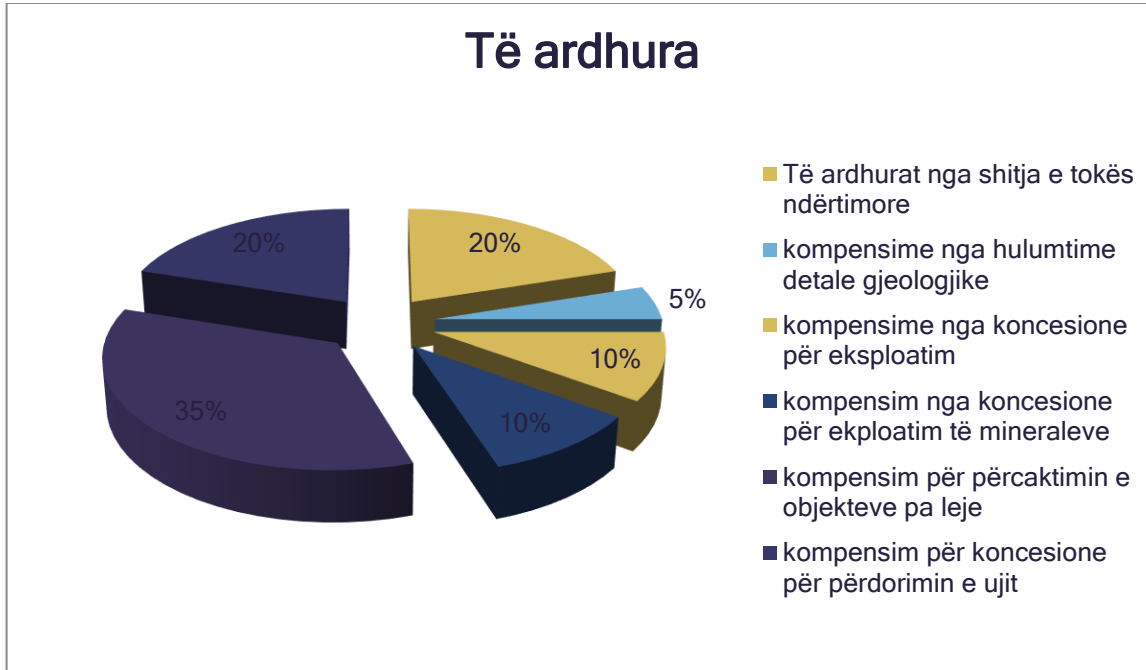
Të ardhurat kapitale që komuna planifikon të mbledhë në vitin 2025 janë paraqitur në vazhdim. Shuma më e madhe e të ardhurave jo tatimore pritet të sigurohet nga kompensimet për rregullimin e objekteve të paligjshme, ndërsa proporcioni më i ulët pritet të jetë nga të ardhurat nga kompensimet për eksplorimin gjeologjik me 1%.

Tabela 5. Llojet e të ardhurave jo tatimore (shuma në denarë dhe struktura në %)

Lloji i të ardhurave kapitale	Shuma	Struktura
Të ardhurat nga shitja e tokës së pandërtuar	4.000.000	20
Kompensimi nga hulumtimi i detajuar gjeologjik	1.000.000	5
Kompensimi nga koncesionet për shfrytëzimin e mineraleve, sipas bazës së hapësirës	2.000.000	10
Kompensimi nga koncesionet për shfrytëzimin e mineraleve, bazuar në sasinë e mineraleve të eksportuara	2.000.000	10
Kompensimi për përcaktimin e objekteve të ndërtuara pa leje	7.000.000	35
Kompensimi nga koncesionet për përdorimin e ujit	4.000.000	20
Gjithsej	20.000.000	100

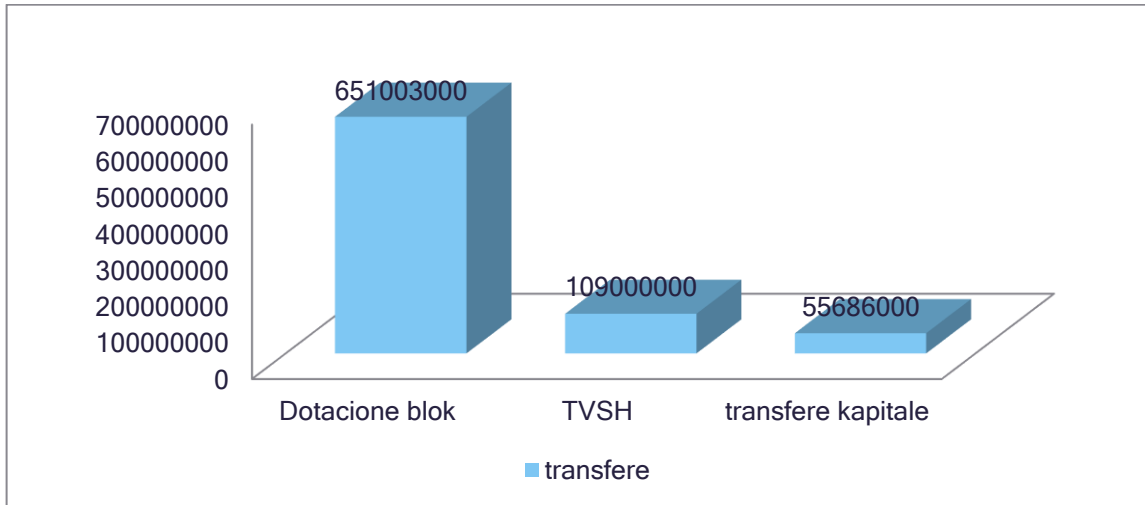
Grafikoni 7. Llojet e të ardhurave jo tatimore (struktura në %)

CILI ËSHTË ROLI I TRANSFEREVE NGA PUSHTETI QËNDROR - DOTACIONET?

Vlera e llojeve kryesore të transfertave nga pushteti qendror është paraqitur në vazhdim. Shuma më e lartë e transfertave është planifikuar për dotacionet blok në vlerë prej 695.521.000 denarë, ndërsa shuma e planifikuar për transfertin nga TVSH është 96.663.000 denarë, dhe për transfertat kapitale 55.686.000 denarë.

Grafikoni 8. Llojet e transferteve dhe donacioneve (në denarë)

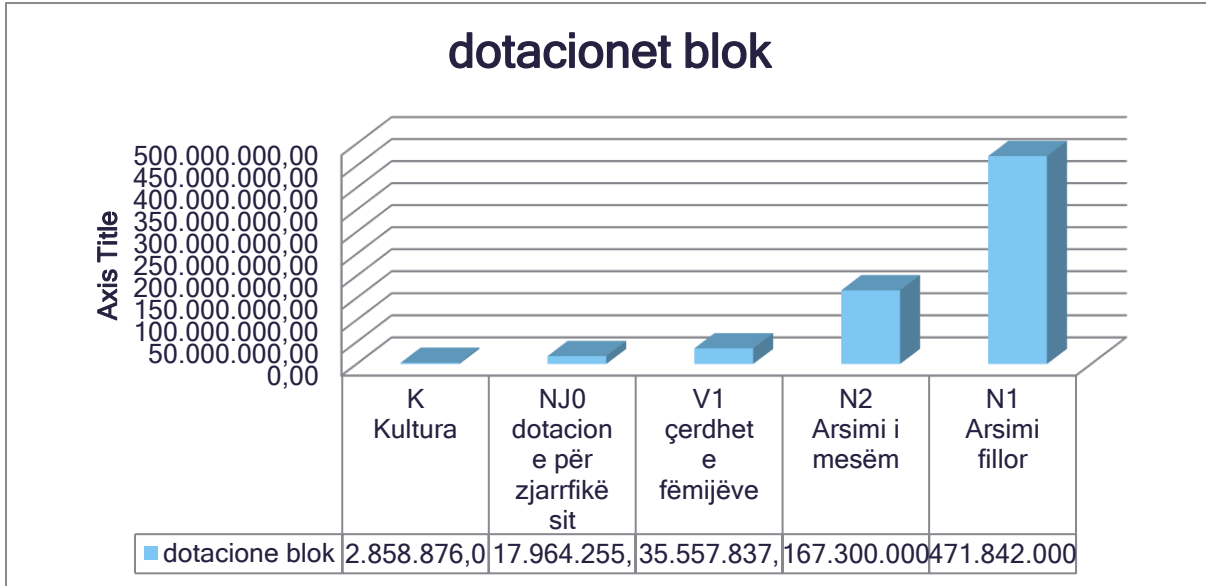

Dotacionet blok për kompetencat e transferuara nga pushteti qendror janë shuma më e rëndësishme e transfertave që komuna merr, dhe me to financohen në masë të madhe kompetencat e transferuara për **arsim, kulturë** dhe **mbrojtje sociale**. Në vazhdim është paraqitur shpërndarja e këtyre dotacioneve blok sipas qëllimeve të ndryshme. **Shuma më e madhe e dotacioneve blok** lidhet me financimin e Arsimit fillor dhe ka një pjesëmarrje prej 67,84% në strukturën totale, ndërsa shuma më e vogël e dotacioneve blok është për financimin e kompetencave në fushën e kulturës, në vlerë prej 2.858.876 denarë, që ka një pjesëmarrje prej 0,41% në gjithshëj dotacionin blok.

Tabela 6. Qëllimi i dotacioneve blok për komunën sipas kompetencave të ndryshme (shuma në denarë dhe struktura në %)

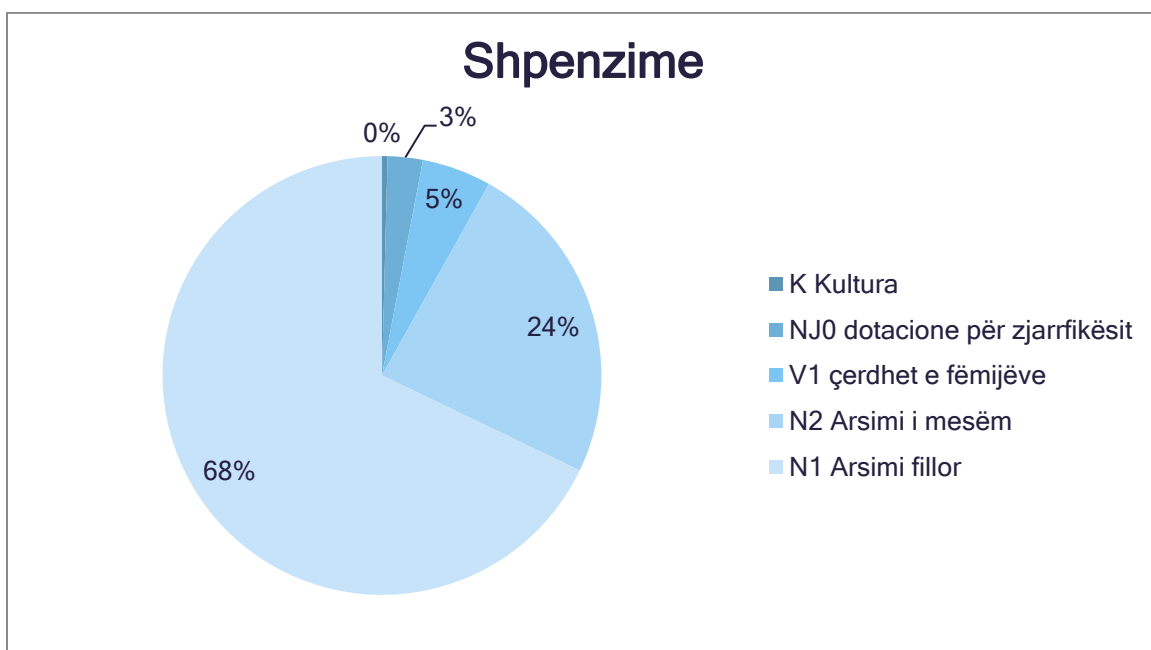
Qëllimi i dotacionit blok	Shuma (denarë)	Struktura (%)
K Kultura	2.858.876	0,41
N1 Arsimi fillor	471.842.000	67,84
N2 Arsimi i mesëm	167.300.000	24,05
V1 Çerdhet e fëmijëve	35.557.837	5,11
NJ0 dotacione për zjarrëfikësit	17.964.000	2,76
Gjithsej	695.522.968	100

Grafikoni 9. Qëllimi i dotacioneve blok në komunë sipas kompetencave të ndryshme (në denarë)

Në **strukturën e dotacioneve blok** të komunës, dominon dotacioni blok për arsim, i cili zë 91% të totalit të dotacioneve blok të komunës. Nga ana tjetër, komuna merr shumë më të vogël të dotacioneve blok për kompetencat në fushën e kulturës, në vlerë prej 2.858.876 denarë, ose 0,41% të totalit të dotacioneve blok për vitin 2024.

Grafikoni 10. Struktura e dotacioneve blok sipas kompetencave në Komunën e Kërçovës (në %)

KU DHE SI HARXHOHEN PARATË KOMUNALE?

Në këtë pjesë janë selektuar disa elemente të veçanta që kanë interes për qytetarët, me qëllim që të informohet publiku në mënyrë të përqendruar dhe efikase. Është veçanërisht e rëndësishme të dihet ku dhe si shpenzohen burimet lokale. Shpenzimet lokale janë drejtpërdrejt të lidhura me sigurimin e të mirave dhe shërbimeve të nevojshme për qytetarët – prandaj, struktura e tyre dhe mënyra e shpërndarjes është veçanërisht e rëndësishme që të paraqiten në mënyrë transparente. Në vazhdim janë paraqitur **shpenzimet kyçe të komunës për vitin 2025**.

Në periudhën në vijim, shuma më e madhe e shpenzimeve do të shpenzohet për investime kapitale, në vlerë prej 197.811.000 denarë, ose 42,15% të strukturës së shpenzimeve totale. Më pas, shpenzimet për paga dhe kompensime do të jenë 113.459.000 denarë, ose 24%, ndërsa për të mira dhe shërbime do të jenë 106.830.000 denarë, ose 22%.

Shuma më e ulët e shpenzimeve që Komuna e Kërçovës do të ndajë është për shlyerjen e kredisë kryesore, në vlerë prej 500.000 denarë, ose 0,1% të pjesëmarrjes në shpenzimet totale të Komunës së Kërçovës.

Tabela 7. Shpenzimet kyçe të Komunës së Kërçovës sipas klasifikimit ekonomik (në denarë dhe struktura në %)

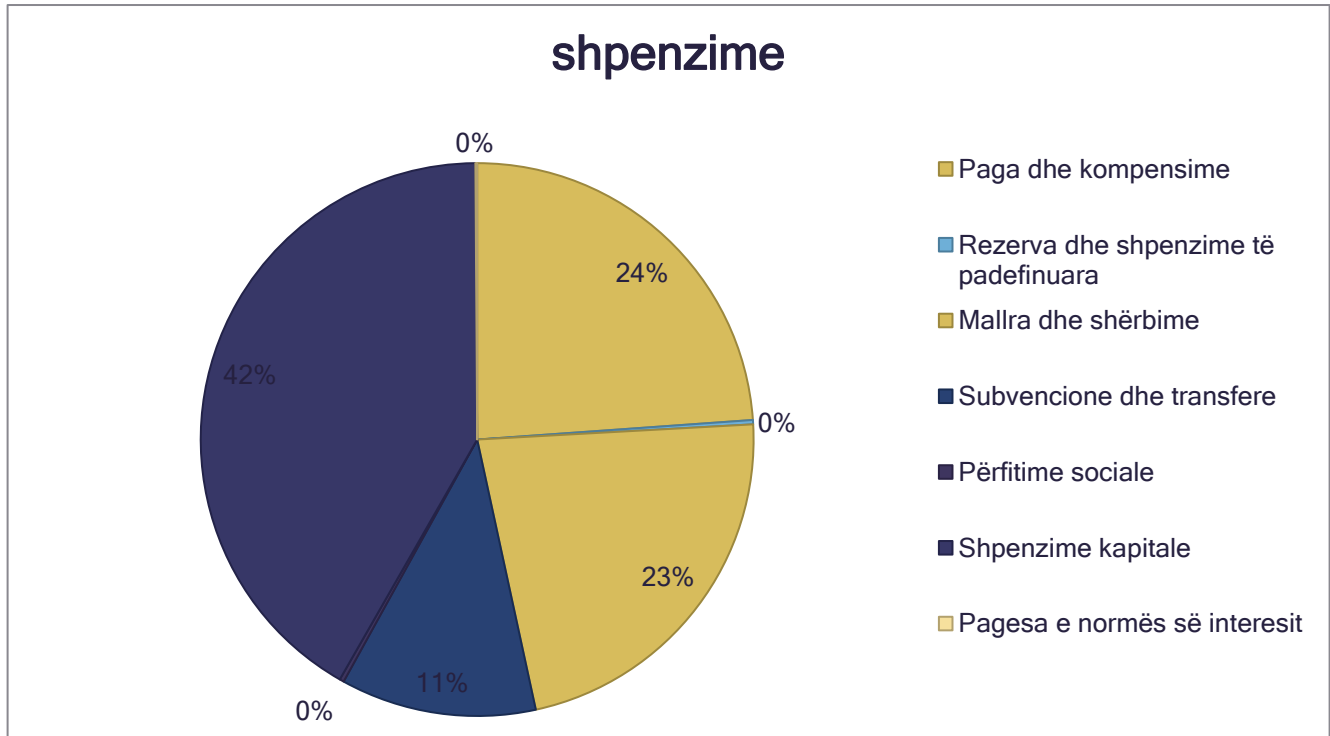
Llogaria e shpenzimeve	Shuma (denarë)	Struktura (%)
Paga dhe kompensime	113.459.000	23.86
Rezerva dhe shpenzime të padefinuara	1.200.000	0,25
Mallra dhe shërbime	106.830.000	22,47
Subvencione dhe transferta	54.330.000	11.42
Përfitime sociale	1.200.000	0,25
Shpenzime kapitale	197.811.000	41.61
Shlyerja e normës së interesit	500.000	0,10
Gjithsej shpenzime	475.330.000	100

Në vitin 2025, shpenzimet kapitale janë të parashikuara të jenë 197.811.000 denarë, që do të përbëjnë 42% të strukturës së shpenzimeve totale. Pjesa më e madhe e shpenzimeve kapitale janë të planifikuara për realizimin e

- Ndërtimi i rrugëve dhe rrugicave lokale
- Ndërtimi i sistemeve të kanalizimit
- Ndërtimi i trotuarëve
- Instalimi i paneleve për sisteme fotovoltaike
- Ndërtimi i terreneve sportive
- Blerja e pajisjeve
- Investime në arsim
- Ndërtimi i parkëve për fëmijë

Grafikoni 11. Struktura e shpenzimeve të Komunës së Kërçovës sipas klasifikimit ekonomik (në %)

SA PLANIFIKON TË SHPENZOJË KOMUNA PËR ÇDO KOMPETENCË/PROGRAM NDARAS - SHËRBIM PËR QYTETARËT?

Në vazhdim janë paraqitur qëllimet/ndarjet kryesore të mjeteve komunale për secilën kompetencë – shërbimet që qytetarët duhet të marrin.

Shuma më e lartë e shpenzimeve nga buxheti i komunës është e ndarë për ndërtimin e infrastrukturës, në vlerë prej 119.401.000 denarë, ndërsa shuma më e vogël është ndarë për barazinë gjinore.

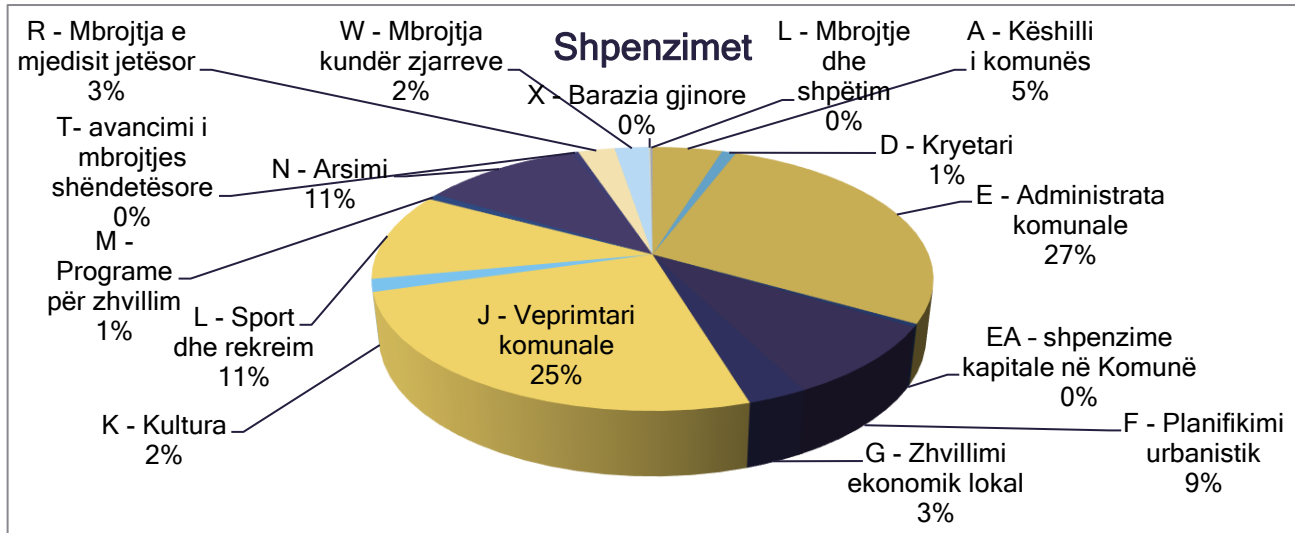
Tabela 8. Shpenzimet totale të Komunës së Kërçovës sipas kompetencave të ndryshme (në denarë dhe strukturë në %)

Shpenzimet e përgjithshme të komunave sipas kompetencave ndaras	Shuma (denarë)	Struktura (%)
A – Këshilli i komunës	22.810.000	4.81
D - Kryetar	4.655.000	0,98
E – Administrata komunale	130.340.000	27.47
EA – shpenzime kapitale në komunë	1.680.000	0.35
F – Planifikimi urbanistik	41.800.000	8.81
G – Zhvillimi ekonomik lokal	13.780.000	2,9
J – Veprimtari komunale	119.401.000	25.16
K - Kultura	7.330.000	1.54
L – Sport dhe rekreim	51.834.000	10.82
M – Programe për zhvillim	3.600.000	0.76
N - Arsimi	51.350.000	10.82
T – avancimi i mbrojtjes shëndetësore	2.070.000	0.44
R – Mbrojtja e mjedisit jetësor	11.986.000	12.38
W – Mbrojtja kundër zjarreve	11.824.000	2.38
X – Barazia gjinore	600.000	0.06
Gjithsej	475.330.000	100

Shpenzimet që janë ndarë për **administratën komunale** janë në vlerë prej 130.340.000 denarë dhe ato janë të destinuara për:

- Paga dhe contribute
- Shërbime komunale
- Ngrohje
- Telefon
- Transport
- Materiale
- Rregullime dhe mirëmbajtje
- Shërbime kontraktuale
- Transferime
- Transferime sociale
- Pagesa të vendimeve gjyqësore
- Shpenzime operative

Grafikoni 12. Struktura e shpenzimeve të Komunës së Kërçovës sipas kompetencave të ndryshme

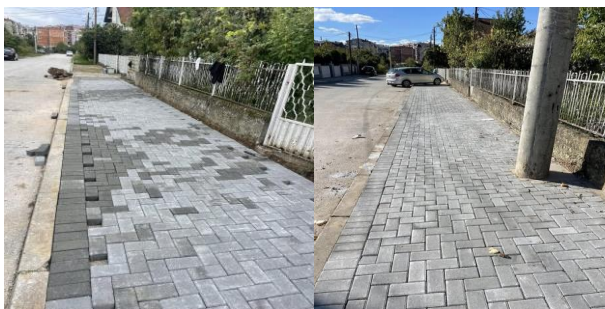
Tabela 9. Shpenzimet sipas programeve për kompetencën – Administrata Komunale (në denarë dhe strukturë në %)

Kompetenca – Administrata komunale	Shuma (denarë)	Struktura (%)
EO - Administrata komunale	144.108.000	82,76
EA - Shpenzime kapitale të komunës	1.680.000	17,24
Gjithsej	174.108.000	100

Shpenzimet totale të ndara për punën e Kryetarit të Komunës janë 4.655.000 denarë dhe ato përfshijnë:

- Paga dhe contribute
- Rezerva buxhetore
- Shpenzime për udhëtime zyrtare
- Reprezentim
- Transferime për pensionimin e punonjësve

Në shpenzimet për programet sipas kompetencës për urbanizëm dhe planifikim urban, shuma më e madhe është ndarë për rregullimin e tokës ndërtimore – ndërtimi i trotuarëve në vlerë prej 5.000.000 denarë dhe rikonstruimi i rrugës "Mareshali Tito" në vlerë prej 29.000.000 denarë, të cilat kanë për qëllim mbështetje të aktiviteteve të mëposhtme:

Tabela 10. Shpenzimet sipas programeve për kompetencën - Urbanizëm / Planifikim urban (në denarë dhe strukturë në %)

Kompetenca – Planifikimi urbanistik	Shuma (denarë)	Struktura (%)
F1 - Planifikimi urbanistik	1.500.000	3.60
FA – Rregullimi i tokës ndërtimore	11.400.000	27.27
FAV – rikonstruimi i rrugës Mareshali Tito	28.893.000	69,13
Gjithsej	41.793.000	100

Shpenzimet e ndara për shërbimet komunale, në vlerë prej 119.340.000 denarë, kanë për qëllim mbështetje për aktivitete si: mirëmbajtja e ndriçimit rrugor, higjiena publike, vendosja dhe mirëmbajtja e pajisjeve urbane, mirëmbajtja e rrugëve lokale dhe rrugicave, saditja e drurëve, dezinfektimi dhe deratizimi, vendosja e sinjalistikës rrugore, furnizimi me ujë, shpërndarja dhe pastrimi i ujërave të ndotura, mirëmbajtja e pastërtisë publike dhe gjelbërimi public, ndërtimi i rrugëve, ndërtimi i parqeve për fëmijë.

- Nga Programi J3 parashikohen mjete për mirëmbajtjen e ndriçimit publik dhe pagesën e energjisë elektrike për ndriçimin rrugor, si dhe mjete për dekorimin e qytetit gjatë festave të fundvitit.
- Nga Programi J4 janë parashikuar mjete për pagesën e punonjësve nga familjet sociale dhe të papunë për angazhimin në punë publike.
- Nga Programi J6 janë parashikuar mjete për mirëmbajtjen e rrugëve lokale dhe rrugicave me tampon, mirëmbajtje dimërore, sinjalistikë horizontale dhe mbushje e gropave, pastrimi i kanaleve pranë rrugëve, pastrimi i rrugëve dhe shërbimi për parandalimin e lëvizjes së papërshtatshme.
- Nga Programi J7 janë parashikuar mjete për mbjelljen e fidanëve të rinj dhe mirëmbajtjen e gjelbërimit rreth ndërtesës së komunës.
- Nga Programi J8 janë parashikuar mjete për blerjen e materialeve ndërtimore për bashkësitë lokale dhe familjet sociale që kanë filluar të ndërtojnë shtëpi me kontribut vetjak, mjete për deratizim, mjete për shembjen e objekteve të paautorizuara dhe mjete për shërbime veterinare për qentë endacakë.
- Nga Programi JF janë parashikuar mjete për vendosjen e sinjalistikës vertikale dhe tabelave rrugore.
- Nga Programi JD – parashikohen mjete për ndërtimin dhe rikonstruimin e rrugëve dhe rrugicave lokale dhe pagesën e borxheve të vonuara.
- Nga Programi JM – janë parashikuar mjete për ndërtimin e parqeve për fëmijë.

Tabela 11. Shpenzimet sipas programeve për kompetenca - Shërbime komunale (shuma në denarë dhe struktura në %)

Kompetenca – Shërbime komunale	Shuma (denarë)	Struktura (%)
Mirëmbajtja e pajisjes urbane	600.000	0,5
Ndriçimi publik	16.030.000	13,43
Pastërtia publike	8.190.000	6,86
Mirëmbajtja dhe mbrojtja e rrugëve lokale, rrugicave dhe rregullimi i regjimit të trafikut	14.060.000	11,78
Mirëmbajtja dhe shfrytëzimi i parqeve dhe gjelbërimit	2.420.000	2
Shërbime tjera komunale	4.500.000	3,7
Ndërtimi i sinjalizimit të trafikut	2.660.000	2,2
Ndërtimi dhe rikonstruimi i rrugëve dhe rrugicave lokale	52.700.000	44,15
Ndërtimi i sistemit për furnizim me ujë	6.510.000	5,4
Ndërtimi i sistemit për largimin, pastrimin e ujërave të zeza	9.171.000	7,6
Parqe dhe gjelbërime	2.500.000	2
Gjithsej	119.340.000	100,00

Grafikoni 13. Struktura e shpenzimeve të Komunës së Kërçovës sipas kompetencave të ndara

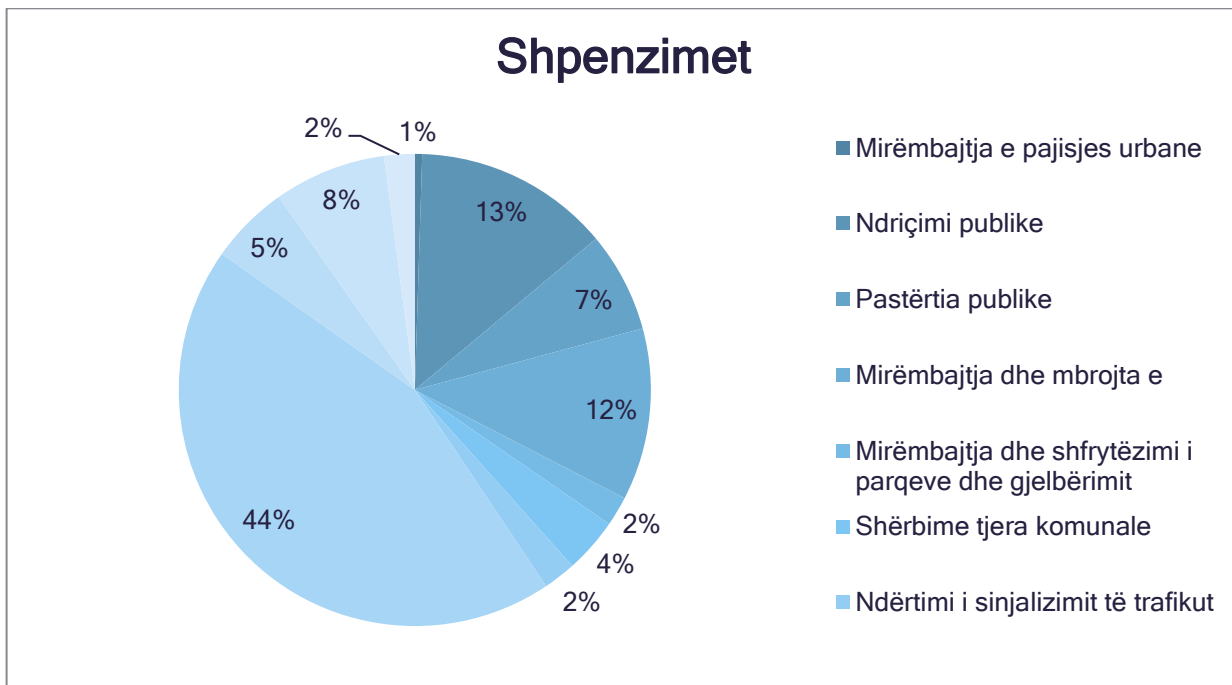
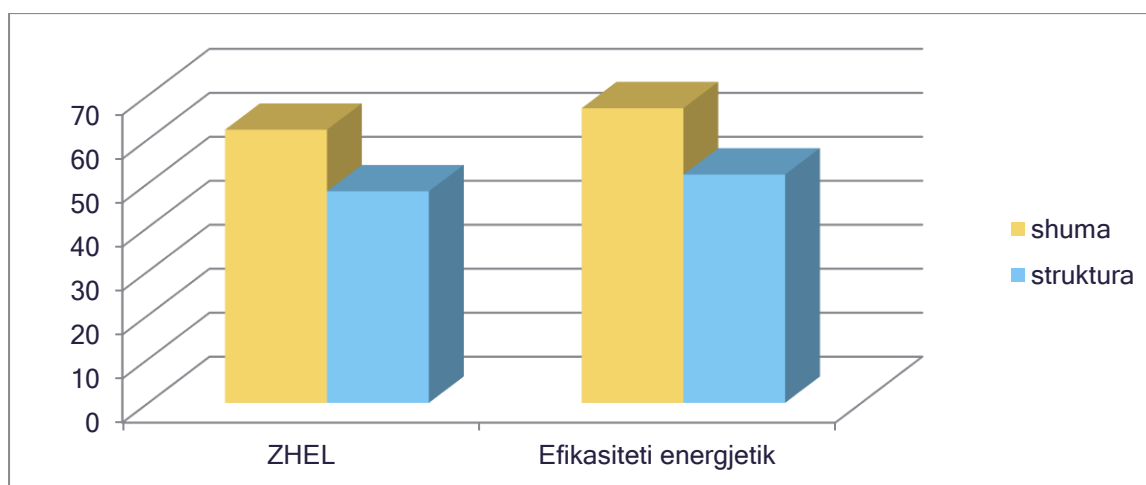

Tabela 12 – Shpenzime sipas kompetencave për zhvillim ekonomik lokal

Kompetenca – ZHEL	Shuma (denarë)	Struktura (%)
ZHEL	6.210.000	48.1
Projekte të efikasitetit energjetik	6.700.000	51.9
Gjithsej	12.910.000	100.00

Në programet për **zhvillim ekonomik lokal**, dominon shpenzimi për projekte të efikasitetit energjetik në shumë prej 6.700.000 për instalimin e paneleve fotovoltaike për prodhimin e energjisë elektrike. Po ashtu, në Programin për Zhvillim Ekonomik Lokal planifikohen të realizohen aktivitetet e programit për Zhvillim Ekonomik Lokal, veçanërisht për subvencionimin e vendeve të reja të punës.

Grafikoni 14. Shpenzime sipas programeve për kompetenca – Zhvillimi Ekonomik Lokal (denarë)

Në lidhje me fondet që planifikohen për realizimin e aktiviteteve të **kulturës**, ato mund të ndahen në aktivitete të lidhura me manifestime kulturore:

- organizimi i festivaleve
- shënimi i ngjarjeve jubileuse
- financimi i manifestimeve kulturore
- krijimtari modern
- projekte nga organizatat joqeveritare
- promovimi i trashëgimisë kulturore
- veprimtari botuese

- financimi i artistëve individual
- financimi i projekteve të kulturës së komunitetit rom.

Tabela 13 – Shpenzime sipas kompetencës për sport

Kompetenca – sport	Shuma (denarë)	Struktura (%)
Sport dhe rekreim	7.800.000	15.00
Investime kapitale në sport	29.034.000	56.00
Ndërtimi i terreneve sportive në parqet publike	15.000.000	29.00
Gjithsej	51.834.000	100.00

Shpenzimet për sport dhe rekreim kryesisht janë të dedikuara për ndërtimin e objekteve sportive në shumën prej 29.034.000, dhe këto janë:

- Rikonstruimi i sallës Jançicë, pagesa e situatave të mbetura
- Rikonstruimi i fushës së hapur në fshatin Dërgovë
- Rikonstruimi i fushës së hapur në lagjen Biçincë
- Rikonstruimi i sallës sportive në Zajaz

Ndarja e mjeteve për klubet sportive dhe mbështetje financiare për sportistët e talentuar dhe ngjarjet sportive në shumën prej 6.240.000. Në programin për sport parashikohet të realizohen aktivitetet e mëposhtme:

- mbështetje për ekipet e futbollit
- mbështetje për ekipet e volejbollit
- mbështetje për sportistët luftarakë
- mbështetje për sportet tradicionale
- mbështetje për shkollat e futbollit
- mbështetje për sportistët elitë

Ndërtimi dhe rikonstruimi i terreneve sportive në parqet publike në shumën prej 15.000.000,00, dhe këto janë: rikonstruimi i kompleksit sportiv në shkollën fillore „Sande Shterjoski“ dhe rikonstruimi i terrenit sportiv në parkun e qytetit.

Grafikoni 15. Shpenzime sipas programeve për kompetencë – Sport dhe rekreim (në %)

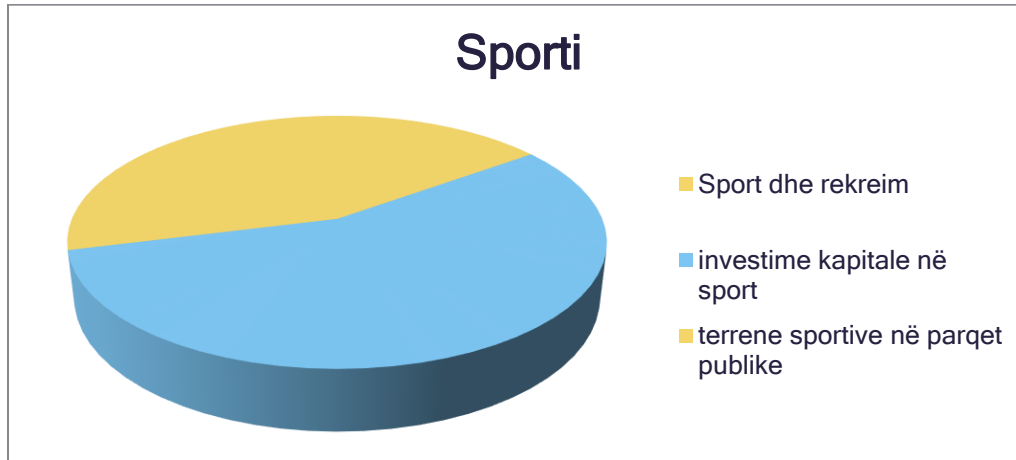

Tabela 13 – Shpenzime sipas kompetencës për Arsimin

Kompetenca – Arsimi	Shuma (denarë)	Struktura (%)
N1 – Arsimi fillor	482.787.000	65.5
N2 - Arsimi i mesëm	190.735.000	27.00
NA – Shpenzime kapitale në Arsim	2.415.000	0.35
NB – Shpenzime kapitale në Arsimin e mesëm	1.950.000	0.28
NBA – ngrohja qëndore në shkollat e mesme	26.792.000	3.8
Gjithsej	704679000	100.00

Në shpenzimet për arsimin, dominon shpenzimi për Arsimin Fillor, i cili përbën rreth 65.5% të shpenzimeve totale për këtë kompetencë. Në këto shpenzime janë parashikuar shpenzimet për shkollat fillore dhe këto janë:

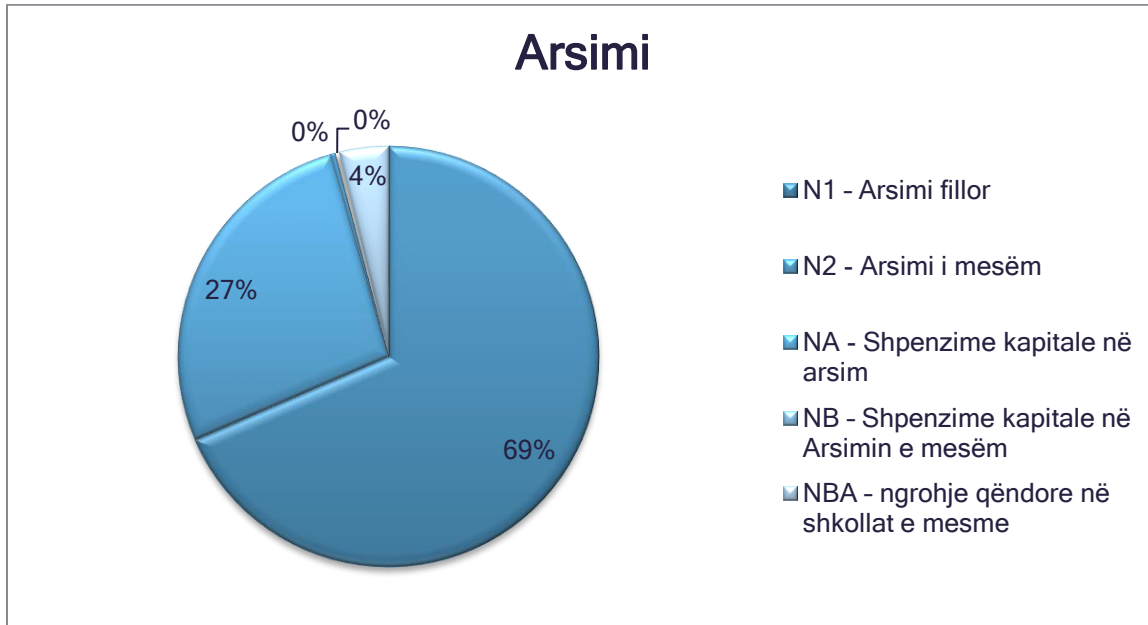
- për paga dhe contribute
- për shërbime komunale
- për riparime
- materiale
- transporti i nxënësve

Shpenzimet për arsimin e mesëm përbëjnë 27% të shpenzimeve totale për arsimin dhe këto janë:

- për paga dhe contribute
- për shërbime komunale
- për riparime
- materiale
- transporti i nxënësve

Shpenzimet kapitale në arsimin përbëjnë gjithsej 31.157.000 ose 4.5% të shpenzimeve totale për arsimin, dhe janë të dedikuara për ndryshimin e mënyrës së ngrohjes në arsimin e mesëm nga ngrohja jo-ekologjike - naftë, në pompa të nxehtësisë, blerjen e pajisjeve në shkollat e mesme dhe fillore, karrige, banka dhe ndërhyrje të tjera.

Grafikoni 16. Shpenzime sipas programeve për kompetenca – Arsimi (në %)

Në shpenzimet për mbrojtjen e mjedisit në Komunën e Kërçovës, dominon shpenzimi për subvencionimin e klimave inverter për ngrohje, me qëllim uljen e ndotjes, pastrimin e deponive ilegale dhe mbetjeve të tjera ndërtimore, blerjen e koshave për selektimin e mbetjeve.

Tabela 14 – Shpenzime sipas kompetencave për Arsimin

Kompetenca – mjedisi jetësor	Shuma (denarë)	Struktura (%)
R1 – Mbrojta e mjedisit jetësor	10.820.000	89
RA – shpenzime kapitale në mjedisin jetësor	1.166.000	11
Gjithsej	11.986.000	100.00

TË ARDHURA DHE SHPENZIME TË KOMUNËS PËR KOKË BANORI

Në vitin 2025, të ardhurat totale për kokë banori në Komunën e Kërçovës do të arrijnë në 21,288.00 denarë, që përbën një rritje prej 4.8% krahasuar me shumën e tyre në vitin 2024. Ndërkaq, të ardhurat në buxhetin e përgjithshëm të komunës së Kërçovës, për kokë banori, janë 8,373.00 denarë.

Në vitin 2025, shpenzimet totale për kokë banori do të arrijnë në 21,441.00 denarë, që përbën një rritje prej 5.6% krahasuar me vitin e kaluar.

PROJEKTE KYÇE ZHVILLIMORE TË INTERESIT TË KOMUNËS?

(Për komunën! Këtu, kryetarët e komunës do të paraqesin projektet kyçe zhvillimore që planifikojnë të realizojnë - Prezentime për projekte të veçanta zhvillimore/kapitale – qëllimet e tyre, burimet dhe mënyra e financimit, objektivat e pritura, etj. – kjo duhet të paraqitet në maksimum 2 faqe)

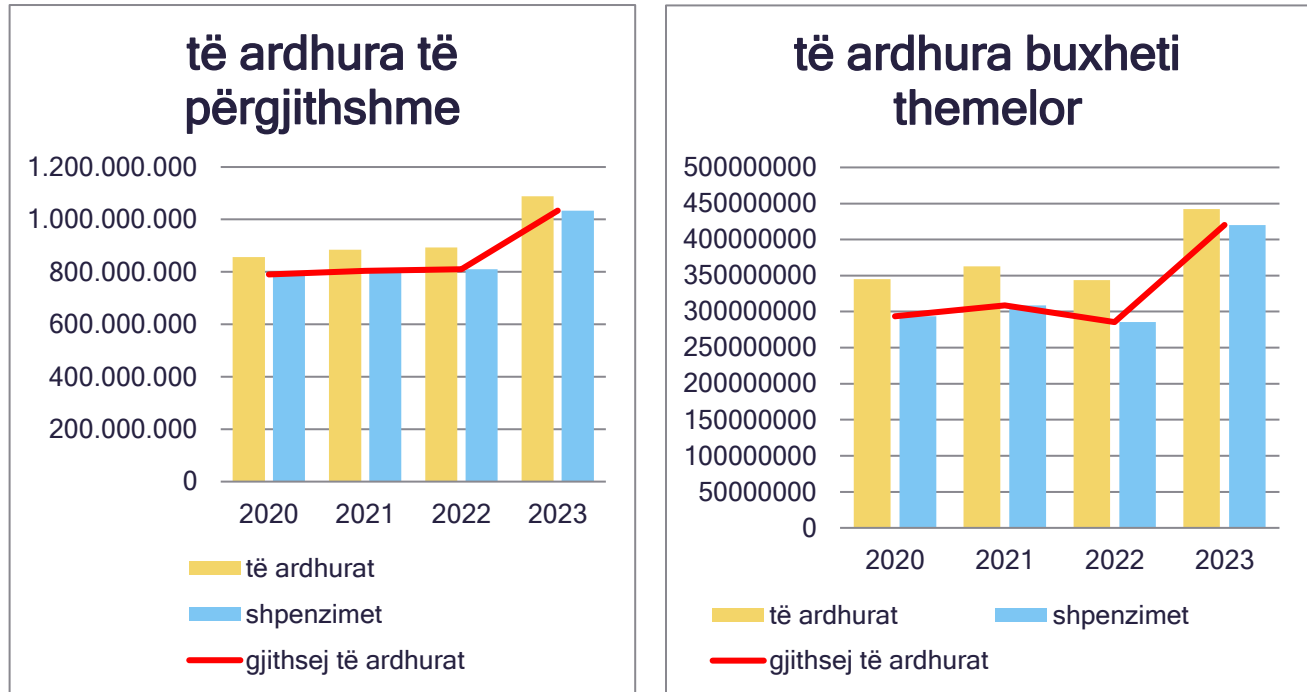
SI REALIZOHET BUXHETI KOMUNAL?

Realizimi i **buxhetit të komunës** është një indikator i rëndësishëm që lidhet me arritjen e të ardhurave dhe shpenzimeve të planifikuara gjatë periudhës së kaluar. Po ashtu, tregon **realizimin e pritur/trendin e realizimit të buxheteve të komunës**. Në vijim është paraqitur realizimi i **buxhetit bazë (vetanak)** të komunës dhe **buxheti i përgjithshëm i komunës**, si në anën e **të ardhurave** ashtu edhe në anën e **shpenzimeve**.

Realizimi i të ardhurave të veta gjatë periudhës 2020-2023 ka shënuar një trend rritës.

Të ardhurat totale të komunës në vitin 2023 ishin 420,222,966, që përfaqëson një rritje prej 47.2% krahasuar me vitin 2022.

Grafikoni 17. Të ardhurat e planifikuara dhe të realizuara totale dhe të ardhurat nga buxheti bazë për periudhën 2020-2023 (në denarë dhe struktura në %)

Tabela 14. Të ardhurat e planifikuara dhe të realizuara totale dhe të ardhurat nga buxheti bazë për periudhën 2020-2023 (në denarë dhe struktura në %)

Llogaria e të ardhurave	Buxheti themelor			Gjithsej të ardhura			
	Viti	Shuma e planifikuar	Shuma e realizuar	Realizimi në %	Shuma e planifikuar	Shuma e realizuar	Realizimi në %
	2020	344956000	293404960	85,05	856950000	790243933	92.21
	2021	362686000	308771208	85.13	884390000	803583746	90.86
	2022	343748000	285480679	83.04	892810000	809708276	90.69
	2023	442014000	420220966	95.06	1087956800	1.029.401.093	95.01

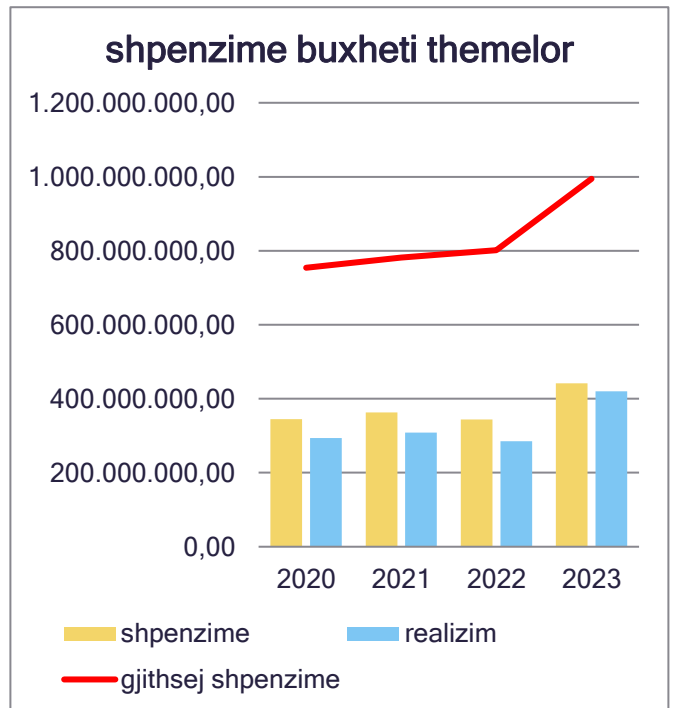
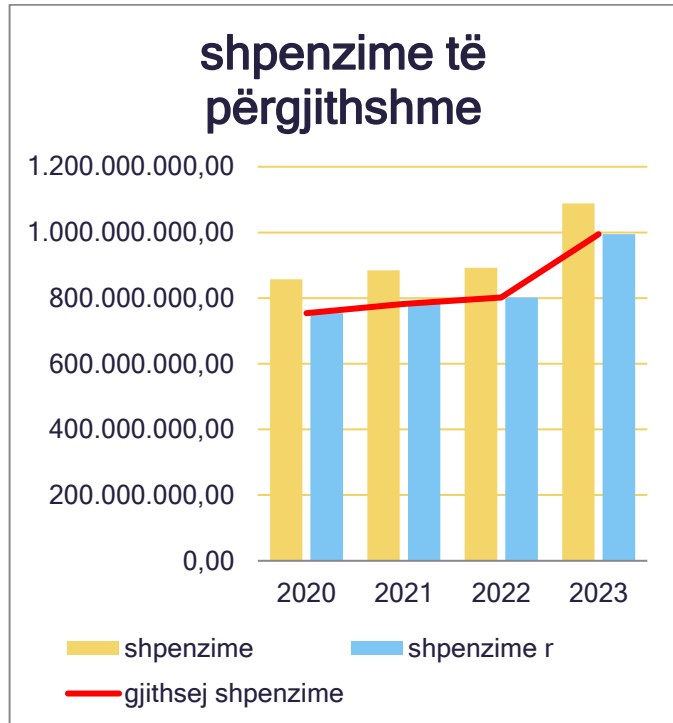
Tabela 15. Shpenzimet e planifikuara dhe të realizuara totale dhe shpenzimet nga buxheti bazë për periudhën 2018-2021 (në denarë dhe struktura në %)

Llogaria e shpenzimeve	Buxheti themelor			Gjithsej shpenzime			
	Viti	Shuma e planifikuar	Shuma e realizuar	Realizimi në %	Shuma e planifikuar	Shuma e realizuar	Realizimi në %
	2020	344956000	293404960		856950000	754096968	
	2021	362686000	308771208		884390000	781790851	
	2022	343748000	285480679		892281000	801690959	
	2023	442014000	420220966		1087956000	994489432	

Realizimi i **shpenzimeve totale të komunës** në vitin 2023 ka arritur në 994,489,432 denarë, që përfaqëson një rënie prej 24 **pikësh përqindje** krahasuar me vitin 2022.

Grafikoni 18. Shpenzimet e planifikuara dhe të realizuara totale dhe shpenzimet nga buxheti bazë për periudhën 2020-2023 (në denarë dhe struktura në %)

DOKUMENTE KYÇE BUXHETORE – si mund ta ndjekin qytetarët realizimin e buxhetit komunal?

Cilat janë dokumentat kyçe buxhetore?

- **Kalendari buxhetor** përcakton afatet për planifikimin e buxhetit të komunës, ku përfshihen të gjitha **aktivitetet** që lidhen me përgatitjen e buxhetit, realizimin e buxhetit përmes raporteve financiare ose monitorimin e realizimit të buxhetit nga administrata e komunës.
- **Cirkulimi buxhetor** përmban udhëzimet për përgatitjen e propozimit të buxhetit nga përdoruesit e buxhetit dhe e dërgon Ministria e Financave.
- **Propozimi i buxhetit** përgatitet nga kryetari i komunës (administrata komunale), në të cilin planifikohen të ardhurat dhe shpenzimet vjetore dhe që duhet të miratohet nga këshilli i komunës.
- **Propozimi i planit të programeve për zhvillim** përmban projekttime afatmesme të mjeteve të miratuara sipas programeve dhe nënprogrameve të buxhetit, vitet kur ato do të realizohen dhe burimet e financimit, pra buxhetet përkatëse.
- **Buxheti** është një akt i pushtetit lokal me të cilin planifikohen të ardhurat vjetore dhe burimet e tjera, dhe miratohen shpenzimet vjetore dhe rjedhjet e tjera të shtetit ose komunës.
- **Raportet mujore** përmbajnë të dhënat për të ardhurat dhe shpenzimet totale operative dhe kapitale për muajin e kaluar, për të cilat është përgatitur periudha e raportimit.
- **Raporti tremujor K1** përmban të dhënat për të ardhurat dhe shpenzimet totale operative dhe kapitale për tre muajt e kaluar, për të cilët është përgatitur periudha e raportimit, sipas klasifikimit ekonomik të të ardhurave dhe shpenzimeve sipas llogarive dhe në përmbledhje.
- **Raporti tremujor K2** përmban të dhënat për të gjitha detyrimet e papaguara, si dhe për detyrimet e papaguara sipas llojeve dhe zërave, me gjendjen e fundit të ditës së fundit të tremujorit të kaluar.
- **Raporti tremujor K3** përmban të dhënat për borxhin dhe informacionet për ndryshimet në gjendjen e çdo borxhi gjatë tremujorit të kaluar, si dhe ndryshimet në gjendjen e garancive të lëshuara dhe të dhënat për borxhin e ndërmarrjeve publike të krijuara nga komunat.
- **Raporti gjashtëmujor** përmban të dhënat për të ardhurat dhe shpenzimet totale operative dhe kapitale për gjashtë muajt e kaluar, për të cilët është përgatitur periudha e raportimit.
- **Raporti vjetor** përmban të dhënat për të ardhurat dhe shpenzimet totale operative dhe kapitale për një vit, për të cilin është përgatitur periudha e raportimit.

Cilat janë principet dhe parimet kryesore buxhetore që janë bazë e buxhetit komunal

Për të qenë e suksesshme planifikimi dhe realizimi i Buxhetit, duhet të bazohet në **principet** e mëposhtme/duhet të respektohen **principet** e mëposhtme:

1. **Principi i përgjegjësisë fiskale** – nënkupton që buxheti i komunave të planifikohet dhe të realizohet në përputhje me objektivat fiskale afatmesme, të bazuara në projeksione reale të indikatorëve makroekonomikë, obligimeve të marra dhe detyrimeve ligjore ekzistuese, si dhe me mjetet publike me të cilat menaxhohet në një mënyrë që siguron qëndrueshmëri fiskale afatmesme dhe afatgjate.
2. **Principi i ekonomizimit, efikasitetit dhe efektivitetit** – nënkupton që buxheti i komunave të planifikohet dhe të realizohet në një mënyrë që do të sigurojë përdorimin efektiv dhe efikas të mjeteve publike për arritjen e qëllimeve të vendosura.
3. **Principi i gjithëpërfshirjes të buxhetit** – nënkupton që të gjitha të ardhurat dhe të tjera hyrje, si dhe të gjitha shpenzimet dhe të tjera dalje të të gjithë përdoruesve të buxhetit, të përfshihen plotësisht në buxhetin e komunave, pa asnjë përshtatje mes tyre, përveç bartjeve midis tyre.
4. **Principi i universalitetit** – nënkupton që të gjitha të ardhurat dhe të tjera hyrje përdoren për të mbuluar të gjitha shpenzimet dhe të tjera dalje të buxhetit të komunave.
5. **Principi i specifikshmërisë** – nënkupton që përdoruesit e buxhetit mund të marrin angazhime dhe të realizojnë pagesa vetëm për qëllimet dhe në shumat e përcaktuara nga buxheti, në përputhje me klasifikimet buxhetore.
6. **Principi i bazës së virmanit** – nënkupton që buxhetet ose planet financiare të përdoruesve të buxhetit të përgatiten dhe realizohen në bazë të pagesave me virman.
7. **Principi i një viti** – nënkupton që buxheti miratohet për një periudhë prej një viti, e cila përputhet me vitin kalendarik.
8. **Principi i buxhetit të balancuar** (balanca buxhetore) – nënkupton që të ardhurat dhe shpenzimet në buxhetin e shtetit dhe të komunave janë të balancuara.
9. **Principi i transparencës** – nënkupton që buxheti i komunave, realizimi i tij dhe dokumentacioni buxhetor do të publikohen në "Gazetën Zyrtare", përkatësisht në fletoren zyrtare dhe në faqen e internetit të komunave.
10. **Principi i menaxhimit të sigurt financiar** – nënkupton realizimin e buxhetit në përputhje me një kontroll të brendshëm efektiv dhe efikas, si proces që aplikohet në të gjitha nivelet e menaxhimit të mjeteve financiare.
11. **Principi i barazisë gjinore** – nënkupton buxhetimin përgjegjës ndaj gjinisë, pra shpërndarjen e buxhetit me qëllim që të adresohen nevojat specifike të grave dhe burrave, vajzave dhe djemve.

Procedura për përgatitjen, miratimin dhe realizimin e buxheteve të komunave, si dhe raportimi për realizimin e tyre, bazohet në **parimet** e mëposhtme:

- 1. Gjithëpërfshirje**, që nënkupton paraqitjen e të gjitha të ardhurave dhe hyrjeve të tjera, shpenzimeve dhe daljeve të tjera.
  - 2. Balanci buxhetor**, që nënkupton që të ardhurat dhe hyrjet e përgjithshme të mbulojnë mjetet e miratuara me buxhetin.
  - 3. Specifikshmëri**, që nënkupton që mjetet e miratuara të alokohen për qëllime të veçanta sipas seksioneve, programeve, nënprogrameve dhe kategorive.
  - 4. Ekonomizim**, që nënkupton që mjetet e miratuara do të përdoren në kohë, në shumën e duhur, duke marrë parasysh cilësinë dhe çmimin.
  - 5. Efikasitet**, që nënkupton raportin më të mirë ndërmjet shpenzimeve të përdorura dhe rezultateve të arritura.
  - 6. Efektivitet**, që nënkupton arritjen e qëllimeve të vendosura dhe realizimin e rezultateve të dëshiruara.
  - 7. Transparencë**, që nënkupton përfshirjen e qytetarëve në të gjitha fazat e përgatitjes dhe realizimit të buxhetit.
  - 8. Menaxhim i sigurt financiar**, që nënkupton realizimin e buxhetit në përputhje me një kontroll të brendshëm efektiv dhe efikas, si një proces që aplikohet në të gjitha nivelet e menaxhimit me mjetet financiare.
-